

Synthese overleg conceptnota decreet leersteun

Gepieegd overleg

De [conceptnota decreet leersteun](#), op 25 juni 2021 door de Minister van Onderwijs aan de Vlaamse Regering meegedeeld, werd tijdens de tweede helft van augustus '21 binnen Katholiek Onderwijs Vlaanderen besproken in vergaderingen van de directiecommissie en adviesraad so, buo en bao. Tevens werd de nota besproken met de Taskforce Ondersteuningsmodel en met coördinatoren en buo-directies type 2, 4, 6 en 7.

Basisbronnen voor dit overleg, goedgekeurd door de Raad van Bestuur van Katholiek Onderwijs Vlaanderen:

- [Basistekst 'Onderwijs voor alle leerlingen in 2025'](#)
- [Enkele aandachtspunten voor nieuw begeleidingsdecreet](#)

1 Conclusie

We gaan globaal gezien mee in het voorstel, mits er aandacht en antwoord wordt gegeven aan de fundamentele opmerkingen die werden gemaakt, in het bijzonder met betrekking tot:

- De timing met daarin een grote bezorgdheid om tijdig een ambt van leerondersteuner te kunnen installeren
- De positie van de types 6, 7 en 4 in de leersteuncentra en de uitwisseling met de buo-scholen van het overeenkomstige type, vanuit de noodzaak om handicap-specifieke team-expertise op te bouwen, te ontwikkelen en te borgen in wisselwerking met het buitengewoon onderwijs en partners van Welzijn/Gezondheid, in het bijzonder voor de types met een zeer lage prevalentie, met name type 6 en type 7-DSH¹.
- De rol van Welzijn/Gezondheid die momenteel zo goed als totaal ontbreekt
- De financiering van de leersteuncentra
- Professionalisering van alle betrokkenen
- Handelingsplanning en inspanningsverplichting in het buitengewoon onderwijs: bij een IAC vertrekt men steeds vanuit het gemeenschappelijk curriculum van het gewoon onderwijs. Vanuit welk gemeenschappelijk curriculum dient een IAC in het buo te vertrekken? Voor het buo blijft een inspanningsverplichting met betrekking tot het behalen van geselecteerde doelen essentieel.
- De te sterke nadruk in het buitengewoon onderwijs op de terugkeer naar het gewoon onderwijs
- De verschillende rollen van alle betrokken partners en de volgorde waarin ze optreden

---

¹ DSH: doven en slechthorenden

2 Fundamentele opmerkingen bij de conceptnota

2.1 “Elk kind op de juiste plaats”

De conceptnota gaat ervan uit dat elk kind op de juiste plaats zit, maar geeft tegelijk de indruk dat het buitengewoon onderwijs “tot de helaasheid der dingen behoort”. De tekst staat vol met argumenten om kinderen in het gewoon onderwijs te houden, net alsof buitengewoon onderwijs iets is wat koste wat het kost vermeden moet worden. De hele tekst ademt dat het gewoon onderwijs prevaleert. Het moet perfect mogelijk zijn om binnen het buitengewoon onderwijs met een aangepast traject kwaliteit en ondersteuning te leveren.

Tegelijkertijd moeten we echter stellen dat de uitspraak “elk kind zit op de juiste plaats” niet strookt met het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. Dit Verdrag, door België geratificeerd in 2009, stelt dat we moeten evolueren naar één onderwijssysteem en dat dit niet verenigbaar is met het in stand houden van twee onderwijssystemen, het reguliere en het speciaal/gesegregeerd onderwijs. Hiervoor moet een globaal plan worden uitgewerkt. Dit globaal plan ontbreekt.

2.2 De rol van het buo

Voor het eerst sinds lange tijd worden er aparte maatregelen genomen voor het buitengewoon onderwijs. Vooral de aandacht voor de groep leerlingen met een ernstige meervoudige beperking wordt als zeer positief ervaren.

Tegelijkertijd zadelt de nota heel wat vertegenwoordigers uit het buitengewoon onderwijs op met een dubbel gevoel. Er zijn aparte maatregelen, maar het is onduidelijk of er wel een waarborg is dat ondersteuningsnetwerken gekoppeld en gevoed worden vanuit het buitengewoon onderwijs om de expertise te houden, waarborgen, professionaliseren en vervolgens te delen met het gewoon onderwijs.

Tevens vraagt men zich af of het buitengewoon onderwijs ook een stem krijgt in de leersteunraad van een leersteuncentrum.

2.3 De rol van de PBD

Hoe strookt deze visie van de overheid op de rol van de pedagogische begeleiding met de door haar eerder opgelegde beperkingen/besparingen? De pedagogische begeleiding zal geormerkte middelen krijgen om in te zetten op de versterking van zorgfase 0 en 1. Deze middelen compenseren de besparingen die reeds werden doorgevoerd echter niet. Het mogen geen tijdelijke middelen zijn, maar ze moeten structureel worden ingeschreven in het kwaliteitsdecreet.

2.4 De rol van de inspectie

Heel de nota ademt zeer veel controle uit van de inspectie, zowel naar de scholen, PBD, CLB als de leersteuncentra toe. Hierbij is er bezorgdheid over de vrijwaring van de pedagogische vrijheid van onderwijs wanneer de overheid gaat bepalen hoe men moet tewerk gaan en vervolgens hoe dit zal gecontroleerd worden.

2.5 Van ondersteuningsnetwerken naar leersteuncentra

2.5.1 *Waar komen de middelen toe?*

De verdeling van de middelen is onduidelijk. Komen ze toe in de leersteuncentra of in de scholen gewoon onderwijs die ze vervolgens inbrengen in het leersteuncentrum?

Van een 70/30²- naar een 60/40-verdelingsmechanisme is negatief voor Katholiek Onderwijs Vlaanderen, in het bijzonder voor scholen in Brussel en in een grootstedelijke context omdat daar van oudsher minder (gemotiveerde) verslagen worden geschreven.

2.5.2 *De positie van de kleine types, in het bijzonder type 6 en 7*

Iedereen is het eens met het voorstel dat de toeleiding gebeurt via één spoor: elke school gewoon onderwijs kan al haar leersteunvragen stellen aan het leersteuncentrum waarbij ze is aangesloten.

Vanuit de noodzaak om handicap-specifieke expertise op te bouwen, te ontwikkelen en te borgen in wisselwerking met het buitengewoon onderwijs, in het bijzonder voor de types met een zeer lage prevalentie, met name type 6 en type 7-DSH, pleiten we er voor dat de organisatievorm van de leersteun er moet voor zorgen dat deze expertise kán geborgen, ontwikkeld en verder uitgebouwd worden. Samenwerking met partners uit Welzijn dient hier ook te kunnen worden bestendigd.

- Type 6 is het fundamenteel oneens met het voorstel dat de leerondersteuners van de kleine types personeel worden van één of meerdere leersteuncentra. Type 6 stelt als alternatief voor dat het leersteuncentrum voor de leerlingen met een (G)V type 6 via het huidige systeem van Discimus aanduidt welke buo-school type 6 de ondersteuning van deze leerlingen opneemt. De omkadering en de werkingsmiddelen voor de ondersteuning van deze leerlingen komen rechtstreeks toe in de aangeduide buo-school type 6. De buo-school type 6 werft de leerondersteuners type 6 aan.
- Behalve voor regio Antwerpen, stelt ook type 7 dit alternatief voor. Dit geldt eveneens voor type 4. Type 2 heeft weinig of geen problemen met een zogenaamde “ingekantelde” werking.

2.5.3 *Ambt van leerondersteuner*

Dat er eindelijk een ambt voor leerondersteuner komt, wordt door iedereen zeer positief onthaald. In de conceptnota lezen we dat men zich hiervoor inspireert op het ambt van zorgcoördinator dat in 36sten wordt uitgedrukt. Men is bezorgd over de omzetting van de huidige omkadering voor ondersteuning naar dit nieuwe ambt. Er mag zeker geen banenverlies of ondersteuningsverlies optreden.

2.5.4 *Leersteunraad*

Hoe stelt men een werkbare leersteunraad samen als een leersteuncentrum rond de 300 scholen voor gewoon onderwijs ondersteunt (dit is bijvoorbeeld de situatie van het ondersteuningscentrum Limburg Vrij vandaag de dag)? Waar zit de vertegenwoordiging van het buitengewoon onderwijs?

2.5.5 *Samenwerkingsafspraken tussen de school gewoon onderwijs en het leersteuncentrum*

Samenwerkingsafspraken tussen de school gewoon onderwijs en het leersteuncentrum, conform de samenwerkingsafspraken met een centrum voor leerlingenbegeleiding: kan dit samen gebeuren? Liefst ook samen met de PBD.

Een schoolbestuur kan slechts bij één leersteuncentrum aansluiten en dat is problematisch voor schoolbesturen die scholen besturen over heel Vlaanderen.

---

² Dit betekent dat de enveloppefinanciering voor de leersteuncentra (nu ondersteuningsnetwerken) als volgt wordt berekend: 70% op basis van het totaal aantal leerlingen in het werkingsgebied van het leersteuncentrum en 30% op basis van het gemiddeld aantal leerlingen met een (gemotiveerd) verslag van de voorbije zes jaar. 60/40 betekent dus dat de enveloppefinanciering voor 60% wordt gebaseerd op het totaal aantal leerlingen en 40% op basis van het gemiddeld aantal leerlingen met een (gemotiveerd) verslag.

2.6 Welzijn ontbreekt nagenoeg in de conceptnota

De samenwerking tussen onderwijs en welzijn wordt nauwelijks of niet vermeld in de tekst. Hoe werken we verder samen? Hoe organiseren we de dialoog, waarborgen we de deskundigheid die gezamenlijk werd ontwikkeld en hoe benutten we die verder? Zorg- en welzijnsvoorzieningen werken mee aan een breed maatschappelijke inclusie en dus ook aan inclusie in het gewoon onderwijs.

3 De vijf speerpunten

We staan achter de vijf speerpunten, maar we maken ons zorgen over de operationalisering ervan.

Specifieke opmerkingen bij speerpunten:

- Speerpunt 2: leerwinst lijkt gelijkgesteld te worden aan het cognitieve, aan kennis opdoen. Ook de sociaal-emotionele ontwikkeling dient meegenomen te worden. Participatie is hier ook een belangrijk begrip. Vaak is er ondersteuning op meerdere levensdomeinen nodig opdat een kind of jongere kan participeren aan het schoolleven.
- Speerpunt 3:
  - Hier slaagt men er te weinig in om de relatie tussen gewoon en buitengewoon onderwijs als een continuüm te definiëren.
  - Het inschrijvingsdecreet kan niet losgekoppeld worden van dit dossier.
- Speerpunt 4: moeten ‘vakbekwame professionals’ altijd externen zijn of worden hier ook interne personeelsleden mee bedoeld?
- Speerpunt 5: goed dat dit speerpunt er is, maar de uitwerking is erg mager voor ouders. Ouders moeten echt betrokken worden. Ze maken deel uit van het co-creatief proces.

‘De school als proceseigenaar’ zouden we als speerpunt toevoegen. Dat zou duidelijkheid brengen in de samenwerking met én CLB, én pedagogische begeleiding én de leersteuncentra.

4 Timing

Er zitten verschillende snelheden in de nota. Voor de ondersteuningsnetwerken dringt zich een snelle oplossing op, voor andere doelstellingen is een tragere timing aan de orde om doordacht en breed te sleutelen aan een continuüm van inclusief onderwijs. Enkele doelstellingen staan kort geformuleerd, maar vragen een doorlooptijd om bijvoorbeeld regelgeving aan te passen.

Vanuit de bekommernis om eindelijk een apart ambt van leerondersteuner te verkrijgen “moet het vooruit gaan” en zouden we het nieuwe decreet leersteun moeten kunnen implementeren vanaf 1/9/2022. De ondersteuners nog langer in de onzekerheid laten over hun statuut zou nefast zijn. Het is nu al aartsmoelijk om ervaren ondersteuners in dienst te houden en vacatures voor ondersteuners in te vullen.

De huidige ondersteuningsnetwerken en specifieke ondersteuningsteams vanuit de kleine types hebben een structuur uitgebouwd. In die zin is het een kwestie van formaliseren en optimaliseren van de bestaande structuren. Maar er is ook een grote bezorgdheid naar haalbaarheid van een nieuw decreet met ingang van 1/9/2022 omdat er nog veel zaken onduidelijk zijn in de uitwerking, er nog (te) grote knopen moeten worden doorgehakt. We mogen hierbij niet overhaast te werk gaan. Denken we hier aan het voorstel dat ook de leerondersteuners van de kleine types deel uitmaken van de leersteuncentra. Type 6 is het hier unaniem fundamenteel mee oneens. Ook type 7 en type 4 hebben hier grote bezwaren tegen.

De vraag zal ook zijn wat de overheid bedoelt met “bijkomend investeren in het versterken van de brede basiszorg”. Hoe snel zal dat gebeuren en wat houdt het in: extra middelen, extra uren, extra overleguren, extra pedagogische studiedagen? Het zal een inspanning van alle partners vragen, en dus ook van de overheid. Het tijdspad is te disproportioneel is om alles op een goede manier te kunnen realiseren.

5   **Uitgangspunten**

De conceptnota vertrekt van vaststellingen en knelpunten van een vijftal onderzoeken die men in de conceptnota opsomt.

We betreuren dat men de goede praktijken niet meeneemt als basis voor het nieuwe leersteundecreet. Wat werkt wel?

Bovendien zijn de evaluatie van het M-decreet en de evaluatie van het ondersteuningsmodel (Commissie Struyf) al gedateerd. Intussen is het ondersteuningsmodel verder geëvolueerd en wordt dit niet meegenomen. In de conceptnota is de terreinverkenning van de brede types meegenomen, maar die van de kleine types herkennen we niet of onvoldoende.

6   **Reeds uitgevoerde opstappen door het beleid naar dit decreet**

Gefragmenteerd, (nog) niet geëvalueerd, onduidelijk wat de financiële input in praktijk te weeg brengt.

Opmerkingen bij opstappen:

- Opstap 2: positief, maar nog steeds onvoldoende zorgcoördinatie in het gewoon basisonderwijs. Er is niet tegemoet gekomen aan de toenemende noden in het secundair onderwijs en in het buitengewoon onderwijs op het vlak van zorgcoördinatie /leerlingenbegeleiding.
- Opstap 3: bepaalde onderdelen in het gemotiveerd verslag zijn weggelaten waardoor er minder basisinfo in staat. De ondersteuners ervaren dit helemaal niet als planlastvermindering omdat zij nu veel meer werk hebben met beeldvorming. Er wordt niets aangegeven over de ‘kwaliteit’ van de verslagen. De recente sterke toename van het aantal gemotiveerde verslagen type 7 op basis van een (vermoeden van) STOS is hier bijvoorbeeld een pijnpunt.

7   **Beleidsmaatregelen: continuüm?**

De nota ademt niet het concept van een onderwijscontinuüm uit zoals we dat beschreven hebben in onze visietekst ‘[Onderwijs voor alle leerlingen in 2025](#). De kracht van een wervende droom’.

De opdeling per domein straalt zeker niet de gedachte van co-creatie en netwerking uit, twee zaken die beiden als zeer positief worden ervaren in het ondersteuningsmodel.

Het is pragmatisch om maatregelen per domein te formuleren, zo lang we niet uit het oog verliezen om ze ook samen als een geheel te bekijken.

8 Doelstellingen

8.1 Doelstellingen voor gewoon onderwijs

8.1.1 *Doelstelling 1: Alle scholen realiseren een doeltreffend beleid op leerlingenbegeleiding. Het schoolteam beschikt over de nodige competenties om dit te realiseren.*

We staan achter deze doelstelling, maar zouden graag het woord ‘verder’ toevoegen in de formulering van de doelstelling: “Alle scholen realiseren **verder** een doeltreffend beleid op leerlingenbegeleiding.” Scholen hebben immers reeds heel veel geïnvesteerd in zorgbeleid.

We hebben volgende opmerkingen bij de verklarende tekst:

- Meer maatschappelijke inclusie juichen we toe, maar wat bedoelt men hier precies mee?
- Hoe zal de overheid concreet investeren in de versterking van de brede basiszorg en verhoogde zorg? Vanuit en met welke middelen?
- Professionalisering: de huidige 67 euro per leerkracht is ruim onvoldoende.
- Ook in het gewoon onderwijs is er nood aan overlegtijd.

8.1.2 *Doelstelling 2: De pedagogische begeleidingsdiensten en centra voor leerlingenbegeleiding zetten versterkt in op leerlingenbegeleiding met effect op de klasvloer. Ze geven verhoogde aandacht aan scholen die achterblijven.*

Er is sterk bespaard op de pedagogische begeleiding. Nu krijgt de PBD geormerkte middelen om in te zetten op fase 0 en 1 die de besparing echter niet compenseert.

Hoe de detectie van zogenaamde “achterblijvers” opnemen? Wie zijn dat? En wie doet wat?

De manier waarop CLB omging met de coronacrisis en op week- en weekenddagen onafgebroken aan de slag waren, is fantastisch. Maar daardoor was er voor de CLB geen tijd meer om effectief op de klasvloer te komen. Na de besparingsronde kwam er ook nog de coronacrisis. Van CLB’s mag men niet verwachten dat ze ook dat nog met dezelfde middelen realiseren.

8.1.3 *Doelstelling 3: De onderwijsinspectie focust tijdens alle doorlichtingen op de kwaliteit van de leerlingenbegeleiding en legt scholen en CLB die geen performante leerlingenbegeleiding realiseren een begeleidingstraject op.*

De rol van de inspectie wordt als vrij sturend ervaren, een tendens die men ook in andere dossiers terugvindt. Men stelt zich vragen bij de verhouding met de pedagogische begeleidingsdienst en de impact op de pedagogische vrijheid van de school om bijvoorbeeld tekorten zelf aan te pakken.

Wie niet voldoet, krijgt een begeleidingstraject opgelegd. Bij wie kan men daarvoor terecht?

Kunnen ondersteuners bevroegd worden? (En vice versa: kunnen scholen bevroegd worden bij de doorlichting van de leersteuncentra?)

Is een doorlichting om de zes jaar voldoende?

8.1.4 *Doelstelling 4: De leraren herkennen zeer makkelijk lerenden, hoogbegaafden en uitzonderlijk hoogbegaafden en maken het onderwijs ook voor hen voldoende uitdagend.*

Eenzijds vindt men het positief dat deze doelgroep expliciet aandacht krijgt, anderzijds stelt men zich hier vragen bij omdat andere doelgroepen in het onderwijs ook extra aandacht verdienen.

Gaan we nog meer labelen door een onderscheid te maken tussen zeer makkelijk lerenden, hoogbegaafden en uitzonderlijk hoogbegaafden?... Binnen Prodia (www.prodiagnostiek.be) werd bewust gekozen voor ‘cognitief sterk functionerenden’ als globale noemer.

Men vraagt om aandacht te hebben voor co-morbiditeit, bijvoorbeeld het samen voorkomen van hoogbegaafdheid met een autismespectrumstoornis.

8.1.5 *Doelstelling 5: De scholen voor gewoon en buitengewoon onderwijs benutten (samen) maximaal hun verantwoordelijkheid in functie van de begeleiding van de individuele leerling.*

De centrale rol van de klassenraad met betrekking tot de mogelijkheid om een studiebewijs uit het gewoon onderwijs te verlenen aan een leerling met een IAC is een goede evolutie:

- Het is de gewoonte om bij procedures van bezwaar terug te keren naar wat de klassenraad gedurende het hele jaar heeft gepresteerd. Zij noteren dagelijks en wekelijks de evolutie van de leerling en het is een goede evolutie dat ze meer autonomie krijgt. De klassenraad is het best geplaatst om die beslissing te nemen. Wel vraagt men om ondersteuners en eventuele partners uit Welzijn hierbij te betrekken. Ook is men er beducht voor dat dit een aanleiding kan zijn om de aanvechting van attesten te versterken. Een klassenraad zal steviger in de schoenen moeten staan.
- Sommige ouders weigeren om in een IAC te stappen omdat er geen studiebewijs aan vasthangt. Die mogelijkheid wordt nu wel voorzien. Deze evolutie zal zorgen voor een meer inclusieve benadering.

We lezen in de conceptnota dat finaal de beslissing om akkoord te gaan met een aangepast traject bij de school ligt “op basis van objectieve diagnostiek”. Wat bedoelt men hiermee? Voor de afweging van disproportionaliteit moet immers gebruikgemaakt worden van de criteria die opgenomen zijn in het [Protocol](#) van 19 juli 2007 betreffende het begrip redelijke aanpassingen in België. In de conceptnota is er hier geen verwijzing naar.

8.2 Doelstellingen voor de leersteun

8.2.1 *Doelstelling 1: Een duidelijk en breed gedragen referentiekader voor kwaliteitsvolle ondersteuning zorgt voor een onderbouwde en gelijkgerichte benadering in het Vlaamse onderwijsveld.*

We staan achter deze doelstelling.

8.2.2 *Doelstelling 2: De onderwijsinspectie monitort doeltreffend de kwaliteit van de leersteun via doorlichting van de leersteuncentra.*

We staan achter deze doelstelling. Vraag is wel wie zal worden doorgelicht: de directeur, de coördinatoren, de ondersteuners?...

Wanneer een verbetertraject wordt opgelegd, dient men zich hiervoor dan te laten begeleiden door de pedagogische begeleidingsdienst? Hierbij is er een bezorgdheid naar de nodige handicap-specifieke kennis bij de PBD.

8.2.3 *Doelstelling 3: De ondersteuning komt terecht bij die leerlingen en hun leerkrachten en schoolteams die nood hebben aan leersteun voor de uitbreiding van zorg of een individueel aangepast curriculum.*

De leersteuncentra werken met een enveloppefinanciering, de kleine types behouden de open-end financiering. Bedenking hierbij: zo lang men de financiering volgens twee stromen organiseert, zal men nooit echt naar één spoor van ondersteuning evolueren.

De verdeling van de middelen voor de leersteuncentra is onduidelijk.

Komen de middelen toe in de leersteuncentra of in de scholen gewoon onderwijs die ze vervolgens inbrengen in het leersteuncentrum?

Van een 70/30- naar een 60/40-verdelingsmechanisme is negatief voor Katholiek Onderwijs Vlaanderen, in het bijzonder voor scholen in Brussel en in een grootstedelijke context omdat daar van oudsher minder (gemotiveerde) verslagen worden geschreven.

Het is een goede zaak dat in vergelijking met vroeger de regel ontstond om zo lang als nodig de leerlingen ondersteuning te bieden.

8.2.4 *Doelstelling 4: De leersteuncentra voeren een doeltreffend leersteun-, personeels-, professionaliserings- en financieel beleid.*

8.2.4.1 Van ondersteuningsnetwerken naar leersteuncentra

Krijgt een leersteuncentrum een eigen instellingsnummer? Waar zal men zich huisvesten? Komen daar middelen voor?

Als de band tussen ondersteuningsnetwerken en buitengewoon onderwijs wordt doorgeknipt, ontstaat de vrees dat de expertise jaar na jaar afnemen en uiteindelijk opdrogen.

Scholen kunnen indien gewenst een nieuwe keuze maken voor een ander leersteuncentrum. Kan hier een welbepaalde termijn worden opgelegd? Bijvoorbeeld drie jaar.

Leersteunraad: hoe elke school die samenwerkt met het leersteuncentrum hierin vertegenwoordigen? Het moet werkbaar zijn.

Een schoolbestuur kan slechts bij één leersteuncentrum aansluiten en dat is problematisch voor schoolbesturen die scholen besturen over heel Vlaanderen.

8.2.4.2 Het personeel

Positief dat er voor het secundaire proces middelen komen. Eindelijk een erkenning van het werk van de coördinatoren.

Ambt van leerondersteuner: positief. Maar opletten dat de omzetting naar een ambt in 36sten niet leidt tot banenverlies!

Wat als een ondersteuner benoemd is in een buo-school? Moet hij/zij zich dan laten benoemen in de nieuwe constellatie?

8.2.4.3 De expertisedeling en samenwerking

Niet iedereen is het eens met het voorstel dat leerondersteuners van de kleine types personeel worden van één of meerdere leersteuncentra. Vanuit de noodzaak om handicap-specifieke expertise op te bouwen, te ontwikkelen en te borgen in wisselwerking met het buitengewoon onderwijs, in

het bijzonder voor de types met een zeer lage prevalentie, met name type 6 en type 7-DSH, pleiten we er voor dat de organisatievorm van de leersteun er moet voor zorgen dat deze expertise kán geborgen, ontwikkeld en verder uitgebouwd worden. Samenwerking met partners uit Welzijn/Gezondheid dient hier ook te kunnen worden bestendigd.

- Type 6 is het fundamenteel oneens en stelt voor om alle leerlingen met een (gemotiveerd) verslag type 6 via het huidige systeem van Discimus naar een buo-type 6-school te leiden, zodat zowel de omkaderings- als werkingsmiddelen naar de aangeduide school vloeien. De school buitengewoon onderwijs wordt dan ook de werkgever van de leerondersteuners type 6.
- Type 7 stelt voor om de groep doven en slechthorenden en STOS samen te houden met het oog op expertiseontwikkeling en -uitbouw. Ze stellen hetzelfde alternatief als type 6 voor.
- Idem voor type 4, met uitzondering van Antwerpen. Men vraagt zich wel af hoe het zit met de dubbele opdracht van het buitengewoon onderwijs om zowel ondersteuning al onderwijs op maat te bieden aan de doelgroep; blijft die dubbele opdracht overeind?
- Type 2 heeft weinig problemen met een ingekantelde werking. Er werd wel een sterke bedenking geuit bij de eenzijdige nadruk op leren en leerwinst, en het doel 'participatie' ontbreekt in de conceptnota.

Zorg voor professionalisering van medewerkers en voor expertise-opbouw. Hier is wel degelijk een onderscheid te maken:

- We zien 'professionalisering' als de opdracht om de ondersteuner voldoende expertise aan te reiken, om hen voldoende expert te maken.
- Expertiseopbouw moeten we bekijken op metaniveau. Het gaat over het borgen en ontwikkelen van de expertise die nodig is binnen onderwijs, los van de lesplaats. Het gaat erom om voldoende (ortho-)didactische expertise te hebben om passende leervoorwaarden te creëren voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Dat betekent: voldoende expert zijn om de impact van de beperking op het proces van leren en schoolleven (participatie) te (h) erkennen en vervolgens te vertalen in passende leervoorwaarden en nodige begeleiding en ondersteuning.

Er werd verder benadrukt dat voor kleine types de expertise in het team zit en niet in één ondersteuner. Het voorstel om ze te verdelen over de netwerken zal leiden tot expertise- en kwaliteitsverlies, zowel intern als extern.

De nadruk ligt op de samenwerking tussen ondersteuners en scholen buitengewoon onderwijs, maar er moet ook nadruk gelegd worden op de samenwerking met MFC's en andere partners uit Welzijn/Gezondheid.

8.2.5 Doelstelling 5: De toeleiding van de leersteun naar de scholen voor gewoon onderwijs verloopt via een duidelijk en eenvoudig model.

Men is het eens met het voorstel dat de toeleiding gebeurt via één spoor en dat alle vragen gesteld kunnen worden in het leersteuncentrum, maar in de praktijk worden er nu weinig problemen met de rechtstreekse aanmelding ervaren. Scholen kennen inmiddels de weg.

Structureel of ad hoc samenwerken met een leersteuncentrum voor specifieke expertise (in het bijzonder type 6 en 7 auditief)? Dan kiezen we voor structurele samenwerking. Een ad hoc-samenwerking met de kleine types zal zorgen voor een inkoopstelsel waarna een return verwacht zal worden voor het precieze aantal uren. Dat zal het flexibele werken, dat door iedereen gewaardeerd wordt, blokkeren.

8.2.6 *Doelstelling 6: Het team van leerondersteuners beschikt over voldoende handicap-specifieke-, onderwijskundige, inclusie- en coachingsexpertise, die ze laagdrempelig, netoverschrijdend en regionaal samen uitbouwen.*

In het belang van goed onderwijs voor elke leerling en jongere zijn we blij te lezen dat het zowel gaat over handicap-specifieke als onderwijskundige coaching en inclusieve competenties.

Vervangingsmogelijkheid voor praktijkervaring ondersteuners: men stelt zich veel vragen bij de uitvoering. “One shots” gaan in tegen de principes van duurzame professionalisering. Wat staat hier tegenover voor de scholen buo die deze ondersteuners over de vloer krijgen? Waar zullen vervangers te vinden zijn? We pleiten alleszins dat een grote flexibiliteit aan de dag kan gelegd worden om dit uitvoerbaar te maken. De rol die de pedagogische begeleiding heeft ten aanzien van professionalisering is hier niet in meegenomen. Tot slot: zorgzaam kijken naar het reilen en zeilen in een buo-school, in de eerste plaats omwille van de privacy en de integriteit van de buo-leerlingen...

8.2.7 *Doelstelling 7: De informatiestroom en de samenwerking tussen het gewoon onderwijs, het leersteuncentrum, het centrum voor leerlingbegeleiding en de ouders staan in functie van de leersteun.*

Men vraagt om een timing te zetten op het compatibel te maken van de verschillende digitale systemen. Laagdrempelig en GDPR-veilig lijkt in praktijk contradictorisch...

Het is goed dat er informatie ter beschikking wordt gesteld voor ouders, maar we moeten erover waken dat er een duidelijk onderscheid komt waar de ouders voor welke informatie terecht kunnen.

8.3 Doelstellingen voor het buitengewoon onderwijs

8.3.1 *Doelstelling 1: Het buitengewoon onderwijs realiseert doelgericht, aangepast onderwijs met een focus op leerwinst en ontwikkeling.*

Is deze nota geschreven voor de totaliteit van het buitengewoon onderwijs?...

Er wordt een grote nadruk gelegd op afstemming met en terugkeer naar het gewoon onderwijs.

Wat wordt er bedoeld met de focus op leerwinst? Sommige leerlingen zitten vast en dan focust men op andere zaken dan cognitieve leerwinst om op andere domeinen winst te boeken. De focus op leerwinst moet aangevuld, verduidelijkt en genuanceerd worden.

De klassenraad zou de mogelijkheid moeten hebben om te beslissen voor welke leerling het wel haalbaar is om deel te nemen aan de Vlaamse toetsen, maar het mag geen verplichting zijn. Wie zal bijvoorbeeld de toetsen vertalen op maat van de leerlingen (bijvoorbeeld voor STOS-leerlingen of dove leerlingen). Is het al dat werk wel waard en is het wel zinvol voor die leerlingen? Het buitengewoon onderwijs heeft een inspanningsverplichting om de gekozen ontwikkelingsdoelen te halen.

8.3.2 *De PBD en CLB ondersteunen de doelgerichte werking in de scholen en geven verhoogde aandacht aan de scholen die achterblijven. De onderwijsinspectie monitort de kwaliteit en legt bij tekorten een begeleidingstraject op.*

“Scholen die achterblijven”: wat wordt hiermee bedoeld en wie gaat dit detecteren?

8.3.3 *Doelstelling 3: De handicapspecifieke expertise uit het buitengewoon onderwijs benutten we optimaal in het volledige Vlaamse onderwijs en voor alle leerlingen.*

Zelfde opmerking als in tweede paragraaf bij 8.2.6. We merken ook op dat de context van een school buitengewoon onderwijs anders dan die van het gewoon onderwijs.

Positief dat er expliciete aandacht is voor de leerlingen met een ernstige meervoudige beperking.

8.3.4 *Doelstelling 4: De scholen voor gewoon en buitengewoon onderwijs benutten (samen) maximaal hun verantwoordelijkheid in functie van de begeleiding van de individuele leerling, met bijzondere aandacht voor de mogelijkheid tot terugkeer van leerlingen van buitengewoon naar gewoon onderwijs.*

In het hele stuk over buitengewoon onderwijs wordt er deels aan de fundamentele werking van buitengewoon onderwijs geraakt. Men spreekt niet meer over het werken met handelingsplannen, maar men benoemt ook expliciet het individueel aangepaste curriculum (IAC) dat voortvloeit uit een gemeenschappelijk curriculum voor het buitengewoon onderwijs. Maar wat is dat gemeenschappelijk curriculum? Buitengewoon onderwijs heeft een inspanningsverplichting (en deels een resultaatsverplichting bij de opleidingsprofielen van OV3 en OV4 in het buitengewoon secundair onderwijs). Bij IAC's vertrekt men van het gemeenschappelijk curriculum van het gewoon onderwijs en legt men steeds de focus op participatie in de klasgroep. Het handelingsplan vormt men in het buitengewoon onderwijs zelf, een IAC vloeit voort vanuit een vastgelegd curriculum. Het blijft een uitdaging om de kaders te breken voor handelingsplanning en de eigenheid van buitengewoon onderwijs.

Wat met de leerlingen in OV1 en OV2? Geldt het ook voor hen om met een IAC te werken? Op basis van welk gemeenschappelijk curriculum?

Een IAC is geen model of instrument, maar een individueel aangepast curriculum. Waarom een IAC invoeren in het buitengewoon onderwijs terwijl men daar al lang werkt met handelingsplanning (zowel individuele handelingsplanning als groepswerkplanning)? ...

